

INTEGRÁLT VÍZGAZDÁLKODÁS

IVG

- EGY PILLANTÁSSAL

**Globális Vízügyi Partnerség (GVP)
Műszaki Tanácsadó Bizottság (MTB)**

Miért kritikus kérdés a vízgazdálkodás?

Népszámnövekedés

Növekszik a gazdaság

A körforgásban a víz mennyisége állandó

Növekvő vízigény

Növekvő szennyezés

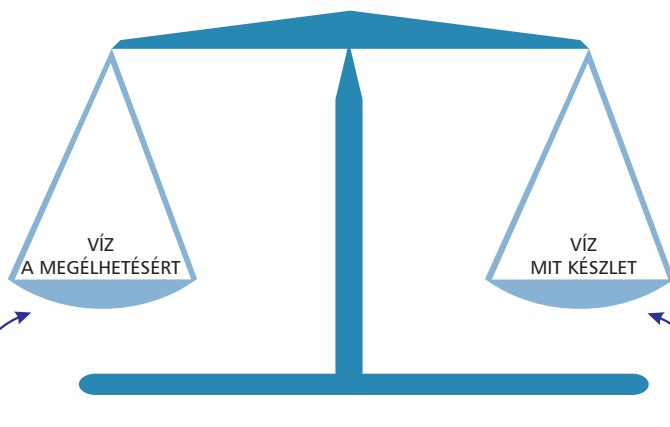
Növekszik a versengés a szűkös készletekért

Szükség van vízelosztásra és konfliktusfeloldásra

A vízgazdálkodás a konfliktusok megelőzése és feloldása

Milyen kihívásokkal nézünk szembe?

AZ EGYENSÚLY NAGYON INGATAG

Vízellátás és csatornázás az EMBEREK számára

Csapadék- és öntözővíz az ÉLELMISZER számára

Víz az ÖKOSZISZTÉMA gazdasági funkciója számára

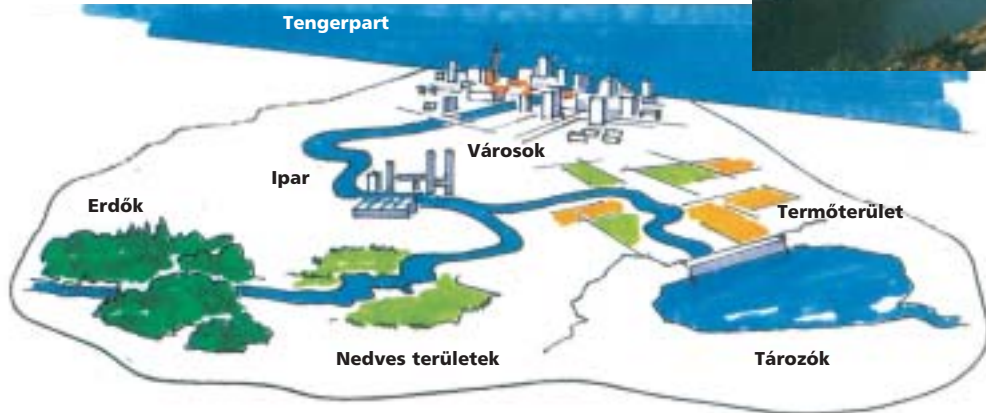
... miközben ...

fenn kell tartani az ALAPVETŐ KÉSZLETET mind a felszíni, mind a felszín alatti vizekben, valamint fenn kell tartani a biodiverzitást

„Kék forradalom” több munkahely teremtésére és egységnyi csapadékból több termés biztosítására

Miért olyan különleges a vízzel való gazdálkodás?

Minden élet és a gazdaság minden ága függ a víztől.

Mi mind a hidrológiai körfolyamatban (és azzal) élünk: a víz folyamatosan visszapótlódik, felhasználódik, visszaforgatódik és újra felhasználódik. Így mindnyájan függünk egymástól.

Mi mindannyian az „alvizen” élünk! Kölcsönösen függünk egymástól.

A kölcsönös függőség miatt van szükség integrációra

Integrálás a TERMÉSZETI RENDSZEREN belül:

- terület- és vízhasználatok között
- felszíni és felszín alatti víz között
- vízmennyiség és vízminőség között
- felvív és alvív között
- édesvíz és partmenti tengervizek között

Integrálás a természeti rendszerekkel való gazdálkodásunk és az EMBERI RENDSZEREK között:

- a víz középpontba állítása a nemzetgazdaságban
- koordináció biztosítása az ágazatok között
- partnerkapcsolat biztosítása a társadalom és a magángazdálkodás között
- minden érintett bevonása

A víz mindenki ügye

A dublini irányelvek megmutatják az utat

1992-ben Dublinban négy egyszerű, de mély értelmű üzenetet fogalmaztak meg. Ezek képezték alapját a Rio de Janeiró-i „Feladatok a 21. századra” és a millenniumi „A jövőképtől a tettekig” című jelentéseknek.

A négy alapelv az alábbi:

Az édesvíz véges és sérülékeny természeti forrás, amely alapvetően fontos az élet fenntartása, a fejlődés és a környezet szempontjából;

azaz: egy készletünk van és azzal mindenre kiterjedő módon „holisztikusan” kell gazdálkodni.

A vízkészletek fejlesztését és az azzal való gazdálkodást a partícipatív megközelítés alapján kell végezni, úgy, hogy abban a felhasználók, a tervezők és a gazdálkodáspolitikai alakítóknak minden szintje képviselve legyen;

azaz: gazdálkodjunk az emberek segítségével és hozzájuk közel álló módon.

A nők központi szerepet töltenek be a víz beszerzésében, megóvásában és az azzal való gazdálkodásban;

azaz: a nők vegyenek mindenben részt!

A víznek minden egymással versengő felhasználásakor gazdasági értéke van és azt mint gazdasági javat kell elismerni;

azaz: ha az alapvető emberi igényeket kielégítettük, akkor juttassuk a vizet a legnagyobb értékű használathoz

és a racionális felhasználás érdekében haladjunk a teljes költségen alapuló árképzés felé

és térítsük vissza a költségeket.

A rossz vízgazdálkodás leginkább a szegényeket sújtja!

A Dublini Alapelvek a bölcs vízgazdálkodásra irányulnak, a szegénység enyhítésére összpontosítva.

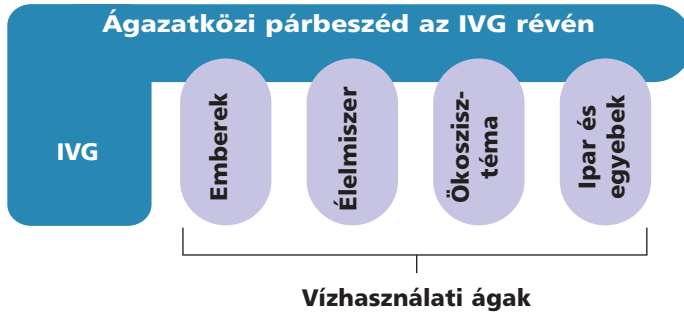

A hidraulika „politikai” törvénye szerint a víz felfelé, a hatalom irányába folyik.

Egy új paradigma felé haladva

az alágazati vízgazdálkodástól az ágazatközi vízgazdálkodásig

Az IVG az alágazati vízgazdálkodástól az ágazatközi vízgazdálkodás felé vezető „integrációs nyél”

Az IVG egy olyan folyamat, amely a víz, a terület és a kapcsolatos készletek összehangolt fejlesztését és gazdálkodását teszi lehetővé, annak érdekében, hogy maximalizálja az egyenjogúság szem előtt tartásával az ebből származó gazdasági és társadalmi jólétet, anélkül, hogy a létfontosságú ökoszisztémák fenntarthatóságát megsértenék. (GVP/MTB)

Hogyan válthatók át a Dublini Alapelvek tettekké?

A LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTÓ KÖRNYEZET határozza meg a szabályokat, az INTÉZMÉNYI SZEREPKÖR és funkciók határozzák meg a résztvevők körét, akik felhasználják a GAZDASÁGI ESZKÖZÖKET.

AZ ÖKOSZISZTÉMA FENNTARTHATÓSÁGA

GAZDASÁGI HATÉKONYSÁG

TÁRSADALMI EGYENLŐSÉG

Mindez a közösség tudatosságának meglététől és a cselekvésre irányuló politikai akarattól függ!

Mi alkotja a „lehetőséget biztosító környezetet” a vízgazdálkodásban?

Mindenekelőtt a megfelelő viselkedés: a kormányzat mint lehetőséget biztosító, nem pedig egy felső irányító.

A kormányok:

- meghatározzák a nemzeti vízügyi gazdálkodás-politikai elveket
- vízgazdálkodási jogszabályokat léptetnek életbe
- biztosítják a szabályozási és szolgáltatási funkciók elkülönülését
- elősegítik a magánszektor munkáját és szabályozzák azt
- elősegítik a párbeszédet a környező országokkal (az összes földterület 50%-a megosztott vízgyűjtőkre esik)

Melyek a megfelelő intézményi szerepek?

Mindenekelőtt az, ha minden szervezet és hatóság minden szinten és minden ágazatban részt vesz a folyamatban és beszél egymással.

Hogyan?

- azáltal, hogy a koordinációt a legmagasabb szinten biztosítják,
- azáltal, hogy vízgyűjtő szintű koordinációt hoznak létre,
- azáltal, hogy a felelősséget a lehető legalacsonyabb még megfelelő szintre hárítják

valamint az emberi és intézményi kapacitások fejlesztése révén

Melyek a gyakorlati „gazdálkodási eszközök”?

A vízügyi vezetőknek megfelelő „eszköztárra” van szükségük ahhoz, hogy dolgozhassanak!

A vízkészletek értékelése

- adatgyűjtő hálózatok és értékelő eljárások,
- környezeti hatásbecslési (KHB) technikák,
- kockázatbecslési eszközök, például az árvizek és aszályok esetére.

Hírközlés és tájékoztatás

- fokozni a tudatosságot – „vízügyi mozgalom”
- az érintettek tájékozott részvétele.

Elosztás és konfliktusfeloldás

- elosztás piaci eszközök révén,
- elosztás a költségek és hasznok értékelése alapján,
- konfliktusfeloldási eszközök: felvív az alvíz ellenében, ágazat ágazat ellenében, ember a természet ellenében.

Szabályozási eszközök (3 típus)

- közvetlen szabályozás: szabályozók, jogok, szabványok, terület-használati tervek, közműszabályozók stb
- gazdasági eszközök: árak, tarifák, támogatások, ösztönzők, díjak, terhek, piac, adók stb.

3 alapelv:

- a használó fizessen elv
- a szennyező fizessen elv
- támogassuk a jót és adóztassuk a rosszat!

- az önszabályozás elősegítése – átlátható teljesítmény értékelés, termék címkézés stb.

Technológia:

- kutatás és fejlesztés
- technológiaértékelési irányelvek
- technológiaválasztást segítő irányelvek

Végül, de nem utolsósorban: **pénzügyi megoldás!**

Beruházás az IVG-be a felhasználók, kormányok, magánszektor, donorok, bankok által – ez magas szintű megtérülést biztosít a társadalom számára ...

A kiadvány az MTB 4. sz. háttéranyagának összefoglalója.

The full paper is available through
Global Water Partnership

GWP Secretariat, Sida,
SE-105 25 Stockholm, Sweden.

Office: Seavägen 24-26, Stockholm
Telephone: +46 (0)8 698 50 00
Telefax: +46 (0)8 698 56 27
E-mail: gwp@sida.se
Web: <http://www.gwpforum.org>

A teljes anyag beszerezhető
a **Global Water Partnership**-től.

Central and Eastern Europe
Technical Advisory Committee (CEETAC)
VITUKI H-1095, Budapest, Kvassay út 1,
Hungary

Office: VITUKI H-1453, Budapest,
P. O. Box 27, Hungary
Tel./Fax: +36 (1) 215 6047
E-mail: gwpceetac@vituki.hu